

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84952,Krotkiewski-Zygmunt-Wiktor.html>
29.05.2024, 22:29

Krotkiewski Zygmunt Wiktor

KROTKIEWSKI Zygmunt Wiktor (22 XII 1882, Kotuszów, pow. opoczyński - 26 I 1967, Gliwice), inżynier budowy maszyn, konstruktor urządzeń hutniczych. Syn Stanisława, zarządcy miejscowego majątku, i Zofii z Kaweckich.

Uczęszczał do Szkoły Realnej W. Górskiego w Warszawie. W 1901 uzyskał maturę, w 1903-05 studiował na wydziale mechanicznym Inst. Technologicznego w Charkowie. W 1905 został aresztowany za działalność rewolucyjną i skazany na przymusowy wyjazd za granicę. Dalsze studia odbył w 1906-08 na Deutsche Technische Hochschule w Pradze. Egzamin dyplomowy zdał 25 III 1909 z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał dyplom inżyniera budowy maszyn.

Pracę zawodową K. rozpoczął w 1909 w Hucie „Raków” Tow. Zakładów Metalowych B. Hantke (ob. Huta „Częstochowa”). Początkowo pracował jako majster w kotłowni, a następnie kierownik działu cieplnego. Został aresztowany, a po kilku miesiącach więzienia wysłany na Ukrainę. W 1910 objął posadę zastępcy głównego mechanika kopalń Rosyjsko-Donieckiego Tow. w Makiejewce, a w 1911 przeniósł się do pracy przy wielkich piecach w hucie Nikopol-Mariupol nad Morzem Azowskim, gdzie m.in. pracował nad odbudową dwóch wielkich pieców. W 1916 zdobył pierwsze miejsce w konkursie na projekt stalowni tyglowej dla fabryki zbrojeniowej w Kamieńsku i objął kierownictwo jej budowy. Pracę tę przerwał w 1917 wybuch rewolucji październikowej. K. pracował także, przez krótki czas, w hucie w Kuźniecku (Powołże) jako zastępca naczelnego budowniczego zakładu oraz kierownik projektu. Po wstrzymaniu budowy został powołany na stanowisko dyrektora i budowniczego huty w Gurjewsku na Syberii, lecz i tam nie pracował długo, gdyż zgłosił się do organizującej się wówczas w Nowomikołajewsku 5. Dywizji Strzelców¹) Polskich mającej się udać do Władywostoku. Transport, w którym znajdował się K., został

przez wojska bolszewickie zaatakowany i rozproszony. Wtedy K. osiedlił się niedaleko Krasnojarska i podjął pracę robotnika w cegielni.

Do Polski powrócił w 1921 i objął stanowisko dyrektora technicznego w fabryce maszyn „K. Thiel, Z. Krotkiewski i S-ka” w Pabianicach. Zakład ten produkował specjalistyczne maszyny do budowy dróg. W 1925 K. został dyrektorem Fabryki Maszyn „Borek” pod Krakowem produkującej oprócz części maszyn także broń. Po jej likwidacji w 1931 K. objął funkcję szefa biura technicznego w fabryce amunicji w Forcie Bema w Warszawie, a w 1933 został zastępcą dyrektora Fabryki „Moc” w Warszawie.

W 1936 K. przeniósł się na Śląsk i został szefem wielkich pieców w Hucie „Kościuszko” w Chorzowie, należącej do koncernu „Wspólnota Interesów Górniczo-Hutniczych” SA. Rozpoczął prace związane z wielkim piecem A w tej hucie. Był to pierwszy nowoczesny wielki piec zaprojektowany i zbudowany całkowicie w kraju, w dodatku w krótkim czasie. Zlecenie na budowę K. otrzymał 1 VIII 1936, a już 7 X 1937 piec został uruchomiony. Był to wówczas największy wielki piec w Polsce, nowoczesny i wyposażony w urządzenia stosowane w przodujących hutach oraz w oryginalne, opatentowane własne rozwiązania.

Po wybuchu II wojny światowej i ewakuacji do Lwowa, objął w Lwowskim Inst. Politechnicznym stanowisko docenta, lecz w 1940 ze względów rodzinnych przeniósł się do Warszawy, gdzie utrzymywał się z dorywczych zajęć zarobkowych.

Pod koniec II wojny światowej K., jako pełnomocnik Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, objął 27 I 1945 Hute „Kościuszko”. Po jej zabezpieczeniu i przygotowaniu do ruchu przeniósł się w 1946 na Politechnikę Śląską w Gliwicach, gdzie był też dyrektorem Zakładu Projektowego „Prozap”. Od X 1947 do VII 1949 pracował na stanowisku inspektora technicznego w Banku Gospodarstwa Krajowego w Gliwicach.

Od 1 VIII 1949 do przejścia na rentę był zatrudniony w Inst. Metalurgii Żelaza im. S. Staszica w Gliwicach. Pracę rozpoczął na stanowisku kierownika działu budowy doświadczalnej

stacji wielkopiecowej, a od X 1950 pełnił funkcję kierownika działu konstrukcyjnego. W 1955 K. został docentem. Na skutek przewlekłej choroby w 1957 zrezygnował z pracy i pozostał tylko na stanowisku doradcy naukowo-technicznego.

K. był wszechstronnym konstruktorem, a okres pracy w hutnictwie należy do najbardziej twórczych w jego działalności. Do osiągnięć K. należy zaliczyć: opracowanie kompletnego projektu doświadczalnej stacji wielkopiecowej, grudkowni miałkich rud żelaza (objętej kilkoma patentami, a zbudowanej w Hucie „Raków”), narzucarki dolomitu dla stalowni martenowskich (patent), zrealizowanej w Hucie „Bobrek”; obrotowego zamknięcia gardzielowego (patent), zastosowanego w wielkim piecu w Hucie „Florian” w Świętochłowicach.

K. był autorem lub współautorem ok. 50 patentów, z tego 34 po II wojnie światowej. W swym dorobku miał specjalistycznych publikacji w czasopismach „Hutnik”, „Wiadomości Hutnicze” i rosyjskim miesięczniku „Stal”.

Był wielokrotnie odznaczany, m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi. Należał do aktywnych członków Stow. Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego.

SBTP (A. Ofiok).

Huta Kościuszko: 1802-1977, praca zbiorowa, red. B. Malicki, Katowice 1977; T. Potemski: *Ludzie Huty „Kościuszko” w pracy i walce 1802-1952*, Katowice 1953; F. Ryszka, S. Ziemba: *Dwa dziesięciolecia huty „Kościuszko”*, Warszawa 1955; K. Thiel: *Zagadnienia konstrukcyjne i fabrykacyjne wyrobu maszyn drogowych*, „Przegląd Techniczny” 1935, nr 17.

Andrzej J. Wójcik

